

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Diyarbakır'ın Sur ilçesi Dicle ırmağı ile Güneydoğu Toroslar arasında geniş bir alana uzanan Diyarbakır havzasında yer almaktadır. Kuzeybatı-güney doğrultusunda uzanan Karacadağ yükseltisi, Diyarbakır havzasıyla batıdaki Şanlıurfa yaylasını birbirinden ayırır. Bölgenin batı sınırını Fırat nehri oluşturur. Diyarbakır'ın büyük bölümü Dicle Havzası'nda yer alır. Diyarbakır'a yönelik doğal açıdan en önemli çevresel değer, kentin kıyısında konumlandığı Dicle ırmağı ve Dicle ırmağı çevresindeki tarımsal amaçlarla kullanılan alanlardır. Hevsel Bahçeleri, uzun yıllardan günümüze dek Diyarbakır kenti açısından sahip olduğu önemini korumuştur. Diyarbakır'ın başka önemli çevresel değeri ise kent surlarıdır.

Koruma amaçlı imar planı çalışmasına konu olan Diyarbakır, tarih içinde uzun süre varlığını koruduğu çevresiyle kent surları ile çevrelenmiş şehrimizdir. Suriçi, Diyarbakır Koruma Bölge Kurulu kararı ile 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu uyarınca "Kentsel Sit" olarak koruma altına alınmıştır. Tescilli Diyarbakır Suriçi kent surlarının yanı sıra çok sayıda tescilli Anıtsal Kültür Varlığına sahiptir. Diyarbakır Suriçi bölgesi ve sur dışında kalan yakın alanlarda, özellikle son 30 yıl içinde yoğun biçimde kaçak yapılaşmalar gerçekleşmiştir. Bu yapılaşmaların bir bölümü surlara ve burçlara bitişik konumda gerçekleşmiştir. Yaşanan gelişmeler, Suriçi bölgesinde koruma altına alınmış olan yapılarda ve dokuda önemli tahribatlara neden olmuştur.

Diyarbakır'ın kent surları ile çevrelenmiş olması nedeniyle sınırlarını Surlar belirlemektedir. Sur içindeki bölge, geçmişten bugüne yaşamın sürdüğü, kentin en eski yerleşim alanı olma özelliğine sahiptir. Kent, ilk olarak sur içinde kurulmuş ve gelişmiş, zaman içinde sur dışına taşarak, ağırlıklı olarak kuzeybatı yönünde gelişmiştir. Günümüzde yalnızca Dicle Üniversitesi yerleşkesi bu bölgede bulunmaktadır. Geçmişten bugüne sürekli yerleşim amaçlı kullanılmış olması, bu alan içinde önemli oranda ticari gelişmenin oluşmasına da neden olmuştur. Alan içinde konut kullanımının ağırlığı sürmektedir. Ancak yoğun göçler sonrasında yapılaşmanın niteliğinde önemli değişimler olmuş, tarihi dokuda bozulma yaşanmış ve geleneksel yapılaşma özelliklerine aykırı yüksek katlı yapılaşmalar meydana gelmiştir.

Planlama çalışmasına konu olan alan geleneksel yerleşim dokusuna sahip olan Suriçi kentsel sit alanıdır. Sit alanı olan bu bölge Anıtsal Kültür Varlıkları ve Sivil Mimarlık örnekleri Gayrimenkul Eski Eserler ve Anıtlar Yüksek Kurulu'nun (GEEAYK) 19.01.1980 gün ve a-2082 sayılı kararı ile tescil edilerek koruma altına alınmıştır. Suriçi, Diyarbakır Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu'nun 29.09.1988 gün ve 38 sayılı kararı ile de "kentsel sit" olarak ilan edilmiştir.

Ayrıca son zamanlarda terörle mücadele edilirken büyük ölçüde zarar gören Diyarbakır'da Suriçi ve çevresi, kentin tarihi, kültürel ve mimari birikiminin önemli bir bölümünün olduğu bölgedir. İnsan uygarlığının önemli kültürel miraslarından birisi olan Diyarbakır kalesi; Surları, Burçları, Kapıları, malzemesi, yapılış biçimi, sağlamlığı, Yazıtları, Kabartmaları ile öne çıkan anıtsal bir eserdir.

Suriçi bölgesi, Diyarbakır surları kadar, Suriçi'nde yer alan diğer tarih ve kültür varlıkları açısından da önemli bir tarihi kent merkezi niteliğine sahiptir. Ancak, günümüzde Türkiye genelinde tarihi kent merkezlerinde gözlemlenen fiziksel, sosyal ve ekonomik sorunlar Suriçi'nde de yaşanmaktadır. Yapısal bir çöküş sürecine girmiş olan Suriçi gün geçtikçe tarihi kent özelliğini kaybetmektedir ve çöküntü alanı haline almıştır.

Tüm anıtsal yapı Parsellerinde, dönem eki olmayan, yabancı eklerin kaldırılması, rölöve, restitüsyon ve restorasyon çalışmalarının yapılması, yapıların özgün işlevlerine uygun biçimde olması gerekmektedir. Diyarbakır Sur ilçesinin tarihi dokusunun bozulmasından dolayı aslına uygun bir şekilde yapılamayacağı endişesi üzerine Anayasa'nın 98 inci ve TBMM İçtüzüğü'nün 104 üncü ve 105 inci maddeleri gereği, Meclis araştırması açılmasını arz ederiz.

Saygılarımla.

~~Orhan AKER~~
Bursa Mu.

Kadim Durmuş
Tokat

Yrd. Doç. Dr. Gülay YEDEKCI

Istanbul Milletvekili

~~Orhan AKER~~

~~Orhan AKER~~

~~Orhan AKER~~
Kocaeli

Ali Özian
Istanbul Mu
Çubuk

~~Orhan AKER~~
Mustafa Ali BALBAY
İzmir Mu.

Hüseyin YILDIR

Ry Sun

Gauser Akup İberdi.
Branbul Mu.

Gehr Akup
Kazandı

~~Orhan AKER~~

Utku Sakirozer

~~Orhan AKER~~

~~Orhan AKER~~

~~Orhan AKER~~
Bursa Mu.

~~Orhan AKER~~

Mehmet Göktaş
Gençler Mu.

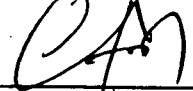
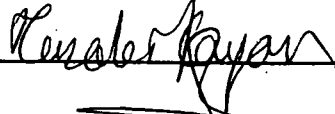

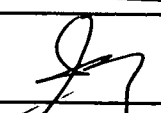

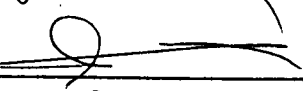

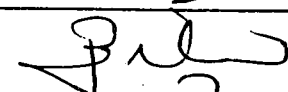
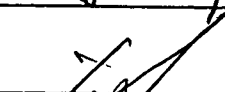
M. O. Akup

Gauser Akup
Eskişehir

~~Orhan AKER~~

424 Sayılı Meclis Araştırması Önergesinin İmza Çizelgesi

Adı Soyadı	Seçim Bölgesi	İmza
Arslan Demirel	Zonguldak	
ÖMÜRSEL ANIĞÖZ	İstanbul	
Tunçbilek KAYAN	Kırklareli	
Gedim Anık	KARSERİ	
Ali Şeker	İstanbul	
ELİF Doğan Tışkmen	Adana	
Haydar AKAR	Kocaeli	
Mustafa Tunçer	Aydın	
Bilgin Tanaylıgil	İstanbul	
Niyazi Nefi Çınar	Ankara	
Orhan SARIKACI	Bursa	